



ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΑΖΑΡΙΑΔΗΣ

Το πλέον πρόσφατο αστυνομικό μυθιστόρημα του Ιαν Ράνκιν, το οποίο εκδίδεται στα ελληνικά («Στον οίκο των ψεμάτων», μτφ. Νάντη Σακκά, εκδ. Μεταίχμιο), παρουσιάζει ενδιαφέρον σε διαφορετικά επίπεδα. Όλα ξεκινούν από τη διάθεση του 59χρονου σκοτσέζου **συγγραφέα** να επιστρέψει στο παρελθόν και μέσα από μια ιστορία εξαφάνισης – και τελικά δολοφονίας – ενός ιδιωτικού ερευνητή δευτέρας διαλογής να ρίξει φως στις πιο σκοτεινές και ζοφερές γωνιές του «οίκου». Εκεί όπου, καθώς φαίνεται, υπάρχουν πολλά θαμμένα

Ο Ράνκιν θυμίζει παλιό καλό κρασί. Δεν μεγαλώνει, απλώς ενηλικιώνεται. Ωριμάζει

μυστικά και πολλοί σκελετοί κρυμμένοι στις ντουλάπες. Όπου «οίκος», τα κεντρικά γραφεία της Αστυνομίας Λόδιαν και Μπρόντερς, η βήσση, δηλαδή, των ερευνητών για την εξαφάνιση του ερευνητή Σπούαρτ Μπλουμ, οι οποίες δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα μέχρι τη στιγμή που ο Ράνκιν ξεδιπλώνει την αφήγησή του. Στο «τώρα» του αναγνώστη, λοιπόν: δώδεκα χρόνια μετά τη δολοφονία το πτώμα του Μπλουμ θα βρεθεί κλειδωμένο στο πορτμπαγκάζ ενός αυτοκινήτου και μάλιστα σε μια περιοχή που είχε ήδη ερευνηθεί από την αστυνομία.

Ένας νέος κύκλος ερευνών οργανώνεται από την Ομάδα Μειζόνων Περιστατικών με επικεφαλής τον αρχιεπιθεωρητή Γκρέιαμ Σάδερλαντ, ο οποίος θεωρεί απαραίτητο να συμπεριλάβει ανάμεσα στα άλλα μέλη την επιθεωρήτρια Σιβόν Κλαρκ, πιστή φίλη και μαθήτριά του μοναδικού Τζον Ρέμπους. Όπως είναι φυσικό, οι πρώτες ενέργειες της νέας ομάδας είναι να ανατρέξουν στα στοιχεία της έρευνας του παρελθόντος για την εξα-

φάνιση του Μπλουμ. Κι από την αρχή, οι ντουλάπες ανοίγουν και οι σκελετοί ξεπηδούν, «χαμογελώντας» σαρκώδη. Καθώς όλοι οι αστυνομικοί που συμμετείχαν στην προ δωδεκαετίας έρευνα πρέπει να ανακριθούν, φαίνεται από την αρχή ότι έχουν να κρύψουν πολλά ενοχοποιητικά στοιχεία, που τους εμπλέκουν στην υπόθεση. Υπόψης για τις διαδικασίες που ακολούθησαν, γεγονότα που κρατήθηκαν κáτω από την επιφάνεια κι ένοχα μυστικά. Και το χειρότερο, στοιχεία που υποδεικνύουν ότι κάποιοι αστυνομικοί σφύριζαν αδιάφορα για να προστατεύσουν συναδέλφους τους, ενώ ταυτόχρονα αντάλλασαν πληροφορίες και «μικρές χάρες» με ισχυρούς παίκτες του υποκόσμου.

Η νέα ομάδα ερευνών με την ηγεσία του Σάδερλαντ και της Σιβόν Κλαρκ αναγκάζεται από την αρχή να αποδιωθεί σε ένα διμετώπο αγώνα. Από τη μία πλευρά, οι έρευνες επικεντρώνονται στα γεγονότα, τόσο σε αυτά του παρόντος όσο και αυτά του παρελθόντος. Τα τελευταία, άλλωστε, είναι τα εξαιρετικά δύσκολα να φωτιστούν. Η, έστω με διαστρεβλωμένη έννοια, συναδελφικότητα μεταξύ των αστυνομικών και οι σχέσεις διαφθοράς και διαπλοκής με επιχειρηματίες γκάνγκστερ επιβάλλουν μια ιδιότυπη, αλλά αποτελεσματική ομερτά ανάμεσα σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Η περιοχή της έρευνας θυμίζει ναρκοπέδιο. Δεν μπορείς ποτέ να είσαι σίγουρος για το τι σε περιμένει στο επόμενο βήμα.

Ο Τζον Ρέμπους

Και φυσικά, μέσα σε όλη τη σκοτεινή ατμόσφαιρα, ξεπροβάλλει επιβλητικά η αρχαιτυπική μορφή του μοναδικού Τζον Ρέμπους. Ο συνταξιούχος επιθεωρητής δεν μπορεί να κάσει ήσυχος στ' αβγά του. Η σχέση του με την παθολογοανατόμο και εκτελούσα χρέη ιατροδικαστή Κουάντ και η συντροφιά του πιστού σκύλου του Μπρίλο δεν καλύπτουν προφανώς το ευρύ φάσμα των ενδιαφερόντων του. Ο Ρέμπους παρακολουθεί την πορεία της αγαπημένης μαθήτριάς και προστατευόμενης του Σιβόν Κλαρκ και θεωρεί περίπου αυτονόητο να παρεμβαίνει οποιαδήποτε στιγμή επιλέξει και να συντρέπει τις προ-

σπάθειες της ερευνητικής ομάδας. Κι αυτό που ανέκαθεν γινόταν με τον δικό του, ακρως προσωπικό κι ενίοτε ανορθόδοξο τρόπο, στον «Οίκο των ψεμάτων» φαίνεται να ξεπερνάει κάθε όριο. Η δικαιολογία βέβαια σοβαρή. Το άλλοθι έτοιμο. Βλέπετε, στη συγκεκριμένη περίπτωση στο παρελθόν, ο Ρέμπους βρέθηκε στο επίκεντρο όλων των σκοτεινών συναλλαγών ανάμεσα σε αστυνομικούς, που παρέβησαν το καθήκον με στόχο να αποπροσανατολίσουν την έρευνα, και σε επιφανείς γκάνγκστερ, που ήθελαν να διατηρήσουν τον έλεγχο στον κόσμο της παρανομίας. Γνωρίζει συνεπώς ότι αν κάποια «παγώδη» αναδυθούν στην επιφάνεια, ο «Ττανικός» όλων των εμπλεκόμενων θα βυθιστεί αϊτανδρος. Κι έχοντας απόλυτη εμπιστοσύνη στον εαυτό του, θα προσπαθήσει να οδηγήσει το πλοίο σε ασφαλή λιμένα. Η επιθεωρήτρια Κλαρκ κι ο Μάλκολμ Φοξ θα είναι οι μοναδικοί συνοδοιπόροι του σ' αυτό το επικίνδυνο ταξίδι.

Η στροφή του Ράνκιν

Με τον «Οίκο των ψεμάτων» ο Ράνκιν κάνει μια σημαντική στροφή κι ασχολείται με τα εσωτερικά θέματα που ταλανίζουν την αστυνομία. Διαφθορά και διαπλοκή, συγκάλυψη γεγονότων, πλήρης στήριξη σε συναδέλφους, που παραβαίνουν κάθε κώδικα ηθικής και λειτουργούν πέρα από το πλαίσιο του νόμου, έχοντας καλές σχέσεις και συναλλαγές με τους ισχυρούς παίκτες του υποκόσμου. Ακόμη κι αυτοί που



Ιαν Ράνκιν

υπηρετούν στη Μονάδα κατά της διαφθοράς φαίνεται να έχουν κύριο στόχο την ενοχοποίηση των συναδέλφων τους προκειμένου να διατηρήσουν τη θέση και τα προνόμιά τους.

Ο Ράνκιν θυμίζει παλιό καλό κρασί. Δεν μεγαλώνει, απλώς ενηλικιώνεται. Ωριμάζει. Και η γεύση που αφήνει το κείμενό του γίνεται συνεχώς καλύτερη. Ως μετρ του police procedural δίνει μια πολύ λεπτομερή και απόλυτα ρεαλιστική περιγραφή των διαδικασιών της αστυνομικής έρευνας. Υποδειγματική, θα έλεγα.

Σε πολλά σημεία βλέπω τις επιρροές από τον Εντ ΜακΜπέιν και φυσικά ακόμη πιο καθαρά από τους Σβεβάλ και Βαλέε. Ειδικά από τους τελευταίους έχει υιοθετήσει τον εμπλουτισμό του καθαρού police procedural με τον βαθύτερο κοινωνικό σχολιασμό, δημιουργώντας ένα δυνατό σύγχρονο κοινωνικοαστυνομικό μυθιστόρημα.

Ταυτόχρονα όμως δουλεύει σε βάθος το κομμάτι των διαπροσωπικών σχέσεων. Πρωταγωνιστής αδιαφιλονίκητος ο Ρέμπους. Οι σχέσεις του με τη Σιβόν Κλαρκ, με τον Μάλκολμ Φοξ, με την ηγεσία της αστυνομίας, ακόμη και τώρα, κάποια χρόνια μετά τη συνταξιοδότησή του. Κι ακόμη περισσότερο, οι αμφιλεγόμενες σχέσεις του με τους κυρίαρχους του υποκόσμου του Εδιμβούργου (και όχι μόνο), που θυμίζουν παρτίδα ανάμεσα σε αντίπαλους σκακιστές παγκοσμίου επιπέδου. Μια μικρή, λανθασμένη κίνηση μπορεί να αποβεί μοιραία.

Κατά την, ως συνήθως ανάμεσα σε φίλους και «συνοδοιπόρους», απρεπική άποψή μου, θεωρώ τον Ράνκιν το αντίπαλο δέος της βρετανικής σχολής σε σχέση με τους σύγχρονους σκανδιναβούς αστυνομικούς συγγραφείς. Ετι περαιτέρω, λόγω της επίδρασης από το ζεύγος των σουηδών πρωτοπόρων Σβεβάλ και Βαλέε. Αν και η πλοκή των υποθέσεων του είναι πολυδαίδαλη, είναι λιγότερο περίπλοκη από την αντίστοιχη των Σκανδιναβών. Ο ρυθμός σαφώς λιγότερο καταγιστικός και ο στόχος του **συγγραφέα** εδώ είναι η μεγαλύτερη δυνατή ρεαλιστικότητα

Ιαν Ράνκιν

Ο Τζον Ρέμπους μεταξύ νόμου και ηθικής

Ο επιθεωρητής παρακολουθεί την προστατευόμενή του Σιβόν Κλαρκ στην έρευνα για ένα έγκλημα που ακουμπά την ίδια την αστυνομία



των τεκταινομένων. Οι ομοιότητες όμως είναι αρκετές και εδράζονται σίγουρα στο ευρύτερο κοινωνικό σκόλιο, στη διαφθορά στις τάξεις της αστυνομίας και στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του κεντρικού ήρωα. Ο Ρέμπους έχει αρκετά κοινά χαρακτηριστικά με τον Βαλάντερ και σαφώς περισσότερα με τον αρχετυπικό επιθεωρητή Μπεκ των Σγεβάλ και Βαλέε. Και κατά περίεργο τρόπο, θυμίζει τον Χόλε στο «Μαχαίρι» του Νέσμπο. Αυτήν τη φορά η προσπάθεια για την απόδοση δικαιοσύνης δεν περιορίζεται σε αυστηρά νόμιμα μέσα, αλλά θέτει μπλόικα ηθικά διλήμματα στον συμπαθή σκωτσέζο συνταξιούχο επιθεωρητή.



Ιαν Ράνκιν
ΣΤΟΝ ΟΙΚΟ ΤΩΝ ΨΕΜΑΤΩΝ

Μτφ. Νάντη Σακκά
Εκδ. **Μεταίχμιο**, σελ. 512
Τιμή: **18,80 ευρώ**



Στον «Οικο των Ψεμάτων» του Ιαν Ράνκιν η διαφθορά αγγίζει την αστυνομία